

WSTĘP

Celem opracowania Analiza i ocena sytuacji na rynku pracy na obszarze działania Powiatowego Urzędu Pracy w Lesznie w 1999 r. jest przedstawienie podstawowych tendencji na lokalnym rynku pracy

Dążąc do ustalenia cech charakterystycznych bezrobocia na obszarze działania Powiatowego Urzędu Pracy w Lesznie, analizę oparto o kryteria : wieku, poziomu wykształcenia, stażu pracy, płci i okresu pozostawania bez pracy bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Lesznie.

Znajomość tych cech umożliwia ocenę skuteczności działań podjętych przez Powiatowy Urząd Pracy w Lesznie w celu przeciwdziałania bezrobociu oraz łagodzenia jego negatywnych skutków.

Analiza sporządzona została w układzie problemowym.

Opracowanie oparte zostało w większości na danych źródłowych Powiatowego Urzędu Pracy w Lesznie.

I. Ogólna charakterystyka działalności Powiatowego Urzędu Pracy w Lesznie w 1999 r.

Na obszarze działania Powiatowego Urzędu Pracy w Lesznie po okresie stabilizacji poziomu bezrobocia w 1994 r. od roku 1995 następował systematyczny spadek zarówno liczby zarejestrowanych bezrobotnych jak i stopy bezrobocia. Jednakże od czerwca 1998 odnotowywano systematyczny, comiesięczny wzrost liczby bezrobotnych. Wprawdzie stan bezrobotnych na koniec 1998 r. był zdecydowanie niższy niż na koniec 1997 r. (o 8,2%), niemniej jednak od tego momentu bezrobocie wzrasta.

W roku 1999 zjawisko rejestrowanego bezrobocia podlegało dalszym, niekorzystnym zmianom przejawiającym się dużym wzrostem liczby bezrobotnych. Na koniec 1999 r. liczba zarejestrowanych bezrobotnych ukształtowała się na poziomie 4.414 osób tj. o 49 % więcej niż na koniec 1998 r. Osiągnięty został poziom bezrobocia nie notowany od 1996 r.

Na zmiany te istotny wpływ miały wdrażane reformy: ustrojowa państwa, ubezpieczeń społecznych i służby zdrowia, a przede wszystkim zwolnienia z zakładów pracy, w tym zwolnienia grupowe.

Łagodzeniu skutków bezrobocia sprzyjały skoordynowane, konsekwentne i skuteczne działania PUP w Lesznie zarówno w sferze usługowej, jak i ekonomicznej, a także organizacyjnej.

W 1999 r. – podobnie jak w latach poprzednich - celami o charakterze nadrzędnym dla PUP były:

- zwiększenie skuteczności zatrudnieniowej instrumentów rynku pracy,
  - zwiększenie efektywności na płaszczyźnie ekonomiczno-finansowej
  - rozwój i podniesienie skuteczności działania urzędu pracy jako instytucji,
- a w konsekwencji zmniejszenie skali bezrobocia. Działania Powiatowego Urzędu Pracy w Lesznie były zatem zorientowane w szczególności na dynamizację rynku pracy i doskonalenie modelu funkcjonowania systemu urzędów pracy.

Rok 1999 był w sferze organizacyjnej w całym Systemie Urzędów Pracy (SUP) okresem trudnym, czasem wielkiej zmiany w związku z utratą przez niektóre urzędy statusu wojewódzkiego (np. WUP w Lesznie), a tym samym dla powiatowych urzędów, które weszły w skład nowego województwa. Ponadto rozszerzony został obszar działania Rejonowego, a od 1 stycznia 1999 r., Powiatowego Urzędu Pracy o gminę Wijewo.

W sferze zarządzania systemem urzędów pracy w roku 1999 r. podstawowym elementem były - podobnie jak w 1998 r. – kontrakty zadaniowe. Obowiązywała zasada wyznaczania konkretnych – wymiernych celów realizowanych w sposób zdecentralizowany, na które środki określił dyrektor Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Poznaniu.

Doskonalony był program komputerowy PULS oraz system Doradca Zawodowy 2000.

Dążąc do jak najpełniejszej realizacji postawionych przed systemem urzędów pracy zadań intensyfikacji pośrednictwa pracy, Powiatowy Urząd Pracy w Lesznie kontynuował w 1999 r. działania związane z marketingowym modelem funkcjonowania publicznych służb zatrudnienia. W założeniu model ten nastawiony jest na realizację potrzeb klienta, pracodawcy i bezrobotnego, na analogicznych zasadach – metodach zarządzania i metodach pracy jak w firmach działających

w ramach gospodarki rynkowej – elastyczne reagowanie na zmiany na lokalnym rynku pracy.

W 1999 r. PUP realizował również program „ABSOLWENT '99” służący ograniczaniu skali bezrobocia wśród absolwentów szkół wszystkich typów. Program ten zakładał przygotowanie absolwentów do samodzielnego poszukiwania pracy m.in. poprzez tzw. Warsztaty w klubie pracy, tworzenie miejsc pracy i staży dla absolwentów.

W celu prawidłowej realizacji szkoleń dla bezrobotnych PUP w Lesznie stosował procedury realizacji szkoleń z uwzględnieniem ustawy o zamówieniach publicznych oraz roczne diagnozy potrzeb szkoleniowych.

W związku z tym, iż w decydującym stopniu miernikiem użyteczności urzędów pracy jest pośrednictwo pracy, w Powiatowym Urzędzie Pracy w Lesznie jego organizacja i metodyka działania ukierunkowana była głównie na zwiększenie aktywności osób bezrobotnych. Pośrednicy pracy realizowali to zadanie poprzez dokonywanie segmentacji populacji bezrobotnych wg kryterium dotychczasowych zachowań na rynku pracy i adresowanie wybranych programów do poszczególnych grup bezrobotnych. Należy podkreślić, że działania podejmowane przez PUP na rzecz bezrobotnych nacechowane były zindywidualizowanym podejściem do osób pozostających bez pracy.

Ważną sferą działań pośredników PUP w Lesznie było wizytowanie zakładów pracy w celu gromadzenia wiedzy o zakładach pracy i pozyskiwania ofert pracy.

Działania urzędu związane z rozpoznawaniem problemów lokalnego rynku pracy realizowane były również w oparciu o miesięczne, kwartalne i półroczne analizy sytuacji na rynku pracy, kwartalny monitoring kontraktu, miesięczny monitoring programu ABSOLWENT '99, monitoring wydatków środków Funduszu Pracy.

2. INFORMACJA O STANIE I STRUKTURZE BEZROBOCIA W POWIECIE

2.1. Ocena zmian w poziomie i stopie bezrobocia

2.1.1 Poziom i dynamika bezrobocia

Procesom transformacji systemowej i restrukturyzacji gospodarki zapoczątkowanym w 1990 r. niemal od początku towarzyszył gwałtowny wzrost bezrobocia. Widoczną oznaką trudnej sytuacji na rynku pracy było pojawienie się nadwyżki siły roboczej i stałe rozszerzanie skali bezrobocia rejestrowanego.

W początku lat dziewięćdziesiątych bezrobocie rosło. W końcu 1993 r. liczba bezrobotnych w rejonie wzrosła na koniec roku do 7.172 osób. Był to najtrudniejszy okres, który wciąż rzutuje na sytuację na rynku pracy.

W następstwie ożywienia gospodarczego oraz intensywnych działań na rzecz zmniejszenia bezrobocia, liczba pozostających bez pracy zaczęła się systematycznie obniżać, osiągając w końcu maja 1998 r. poziom najniższy od 1993 r. – 2.554 osoby. Jednakże od czerwca 1998 r. następuje systematyczny wzrost liczby bezrobotnych, który utrzymywał się nieprzerwanie do końca 1999 r.

W końcu grudnia 1999 r. na terenie powiatu leszczyńskiego w urzędzie pracy zarejestrowanych było 4.414 bezrobotnych, w tym 2.756 kobiet. Ponadto w ewidencji pozostawały 153 osoby uprawnione do zasiłku lub świadczenia przedemerytalnego (zgodnie z art.37ł Ustawy o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu nie mają one obowiązku zgłaszania się do powiatowego urzędu pracy w celu potwierdzenia swej gotowości do podjęcia pracy; a na szkolenie, do prac interwencyjnych lub robót publicznych powiatowy urząd pracy może skierować te osoby tylko za ich zgodą) oraz 142 osoby odbywające szkolenie lub staż pracy (bezrobotny absolwent kierowany jest na staż pracy na podstawie umowy między powiatowym urzędem pracy a pracodawcą; w okresie jego odbywania absolwentowi przysługuje stypendium w wysokości zasiłku dla bezrobotnych).

Liczba bezrobotnych w 1999 roku wzrosła w porównaniu do grudnia 1998 r. o 1.452 osoby, tj. o 49% .

Zmiany w poziomie bezrobocia w latach 1993 –1999 na obszarze działania PUP/RUP w Lesznie przedstawia poniższa tabela:

Stan na dzień 31 XII	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999
Liczba bezrobotnych	7.172	6.676	5.829	4.743	3.226	2.962	4.414

Jak wynika z zestawienia od 1993 r. systematycznie przez 5 lat spadała liczba bezrobotnych zarejestrowanych w Rejonowym / Powiatowym Urzędzie Pracy w Lesznie. W 1999 r. nastąpił gwałtowny wzrost liczby bezrobotnych i niejako powrót do poziomu z roku 1996.

Średnio miesięcznie w PUP w Lesznie w roku 1999 zarejestrowanych było 3.841 osób bezrobotnych; w 1998 r. - 2.823, a w 1997 – 3.840 osób bezrobotnych. Niemalże identyczna średnio miesięczna liczba bezrobotnych w roku 1997 i 1999 wynika z faktu, iż w 1997 r. w pierwszych miesiącach roku liczba bezrobotnych była wysoka i wykazywała wraz z upływem czasu tendencje malejące natomiast w 1999 r.

liczba bezrobotnych w styczniu była liczbą najniższą, a każdy kolejny miesiąc przynosił dalszy wzrost bezrobocia.

Zmiany w poziomie bezrobocia w latach 1998 –1999 na obszarze działania PUP przedstawia poniższa tabela:

Powiat	Liczba zarejestrowanych bezrobotnych /stan na dzień/		Spadek /wzrost (w osobach)	Dynamika XII 1998 =100 %
	31 XII 1998	31. XII 1999		
Leszno	2.962	4.414	1.452	149,0

Zmiany na rynku pracy charakteryzujące się głównie wzrostem bezrobocia zachodziły nie tylko na rynku leszczyńskim, ale również w powiatach stanowiących wcześniej obszar województwa leszczyńskiego.

Sytuację obrazuje poniższa tabela

Wyszczególnienie	Liczba zarejestrowanych bezrobotnych (stan na dzień)		Wzrost / spadek (w osobach)	Dynamika 1998 r. =100%
	31 XII 1998	31 XII 1999		
PUP Gostyń	3.831	4.910	+ 1.079	128,2
PUP Kościan	1.281	2.285	+ 1.141	199,7
PUP Rawicz	2.751	2.962	+ 425	116,8
<i>PUP Leszno</i>	<i>2.962</i>	<i>4.414</i>	<i>1.452</i>	<i>149,0</i>

2.1.2 Stopa bezrobocia

Syntetycznym miernikiem poziomu bezrobocia jest stopa bezrobocia wyrażająca procentowy udział bezrobotnych w ogólnej liczbie czynnych zawodowo. W końcu grudnia 1999 r. kształtowała się ona na poziomie 8,5 % i była wyższa o 2,4 p-kta procentowego w stosunku do grudnia 1998 r. (6,1%) (w kraju wzrost wyniósł 2,6 p-ktą, stopa bezrobocia wynosiła na koniec 1999 roku 13,0% (10,4% - w roku 1998, 10,5% - w roku 1997, 13,2% - w roku 1996).

W ciągu roku w powiecie obserwowano wahania stopy bezrobocia od 6,1% w końcu grudnia 1998 r., (7,2% w lutym 7,3% w marcu, 6,9% w maju, 7,0% w czerwcu, 7,7 % w sierpniu, we wrześniu 7,8%) do 8,5% w grudniu. Zjawisko wahań rozmiarów i stopy bezrobocia nie było determinowane jak w latach ubiegłych przez sezonowe fluktuacje zatrudnienia w niektórych dziedzinach gospodarki (np. budownictwo, rolnictwo, przetwórstwo spożywcze). W zasadzie – obserwowaliśmy ciągły wzrost (poza majem) udziału osób pozostających bez pracy w ogólnej liczbie osób zawodowo czynnych.

Zmiany stopy bezrobocia w latach 1993 –1999 na obszarze działań RUP / PUP w Lesznie przedstawia poniższa tabela:

Stan na dzień 31 XII	1993 r.	1994 r.	1995 r.	1996 r.	1997 r.	1998 r.	1999 r.
Stopa bezrobocia	14,0	13,7	11,9	9,8	6,5	6,1	8,5
Spadek (-) / wzrost (+) w porównaniu do roku poprzedzającego /w punktach procentowych/	-	- 0,3	-1,8	-2,1	-3,3	-0,4	+2,4

Z przedstawionych danych wynika, że stopa bezrobocia w ciągu 5 lat od 1993 - 1998 nieprzerwanie malała na obszarze funkcjonowania PUP. Jednakże w 1999 r. – w porównaniu do 1998 r. - wzrosła o ok. 2,4 pp. Wielkość stopy najbardziej zbliżona jest do wielkości z 1996 r. Zbliżona jest również liczba bezrobotnych, jednakże w 1999 r. większa jest liczba czynnych zawodowo stąd różnica stopy bezrobocia o 0,8 pp. Wzrost liczby zawodowo czynnych powoduje m.in. wchodzenie na rynek kolejnych roczników z wyżu demograficznego; ponadto wzrost liczby osób zawodowo czynnych wynika z takich przyczyn jak: wzrost kosztów utrzymania powodujący odsunięcie momentu przejścia na emeryturę, mimo, iż osoby posiadają ku temu uprawnienia.

2.1.3 Zmiany w poziomie bezrobocia

Zmiany w poziomie bezrobocia stanowią wypadkową działania dwóch zmiennych: a/ napływu do bezrobocia
b/ odpływu z bezrobocia.

Napływ do bezrobocia

Napływ do bezrobocia przedstawia liczbę bezrobotnych, którzy w danym okresie sprawozdawczym zostali zarejestrowani w powiatowym urzędzie pracy.

Liczbę bezrobotnych, którzy zostali zarejestrowani w latach 1993 – 1999 w RUP/PUP w Lesznie przedstawia poniższa tabela:

Wyszczególnienie	1993 r.	1994 r.	1995 r.	1996 r.	1997 r.	1998 r.	1999 r.
Liczba nowo zarejestrowanych bezrobotnych	6.022	6.512	6.636	6.212	5.278	4.535	6.054
Spadek /wzrost w odniesieniu do roku poprzedniego		490	124	- 424	-934	-743	1.519
Dynamika w %		108,1	101,9	93,6	85,0	85,9	133,5

Po początkowym wzroście (do roku 1995) liczby nowo rejestrujących się w urzędzie pracy przez trzy kolejne lata odnotowywano spadek, w roku 1999 ponownie nastąpił gwałtowny wzrost.

W 1999 r. do ewidencji urzędu pracy wpisano 6.054 osoby, tj. o 1.519 osób więcej, niż w roku poprzednim. Wzrosła liczba rejestracji osób poprzednio pracujących - o 39,6%, (1.124 osoby) wzrosły również o blisko 1/4 rejestracje dotychczas niepracujących (większy m.in. napływ absolwentów do urzędów pracy). Znaczący wpływ na wzrost ogólnej liczby nowych rejestracji zwłaszcza w pierwszych miesiącach roku miała reforma służby zdrowia i ubezpieczeń społecznych, która w istotny sposób zmieniła motywacje ludzi do rejestrowania się w urzędzie pracy, czynili oni to z obawy przed utratą świadczeń służby zdrowia.

Wśród populacji bezrobotnych zarejestrowanych w 1999 roku status bezrobotnego po raz pierwszy uzyskało 2.177 osób, tj. 36% ogółu zarejestrowanych, po raz kolejny powróciło do ewidencji urzędów pracy 3.777 osób (62,4%). W porównaniu do roku 1998 o 3,3 p.p. wzrósł udział osób rejestrujących się po raz pierwszy; natomiast spadł o 4,9 pp. udział rejestrowanych po raz kolejny, choć wzrosła ich liczba o 726 osób.

Po pracach interwencyjnych powróciło do ewidencji 7 osób, a po robotach publicznych - 20, stanowiły one łącznie 0,4% ogółu rejestrowanych (w roku 1998 - 0,6%). Stosunkowo liczną grupą były osoby powracające do ewidencji po zakończeniu szkolenia - 201 osób (3,3%).

Średnio miesięcznie w roku 1999 w PUP w Lesznie rejestrowało się 505 bezrobotnych podczas, gdy w roku 1998 - 378, a w 1997 r - 440 bezrobotnych.

Odływ z bezrobocia

Nieznacznie niższy niż w roku poprzednim był odływ z bezrobocia. W 1999 roku urząd pracy wyłączył z ewidencji 4.698 osób, tj. o 101 osób mniej niż w roku 1998.

Liczbę bezrobotnych, którzy zostali w latach 1993 - 1999 wyłączeni z ewidencji bezrobotnych prowadzonej przez RUP /PUP w Lesznie przedstawia poniższa tabela:

Rok	1993 r.	1994 r.	1995 r.	1996 r.	1997 r.	1998 r.	1999 r.
Liczba bezrobotnych wyłączonych z ewidencji	5.354	7.008	7.483	7.298	6.795	4.799	4.698
Różnica /w osobach/ w stosunku do roku poprzedniego		1.654	475	- 185	- 497	- 1.996	- 101
Dynamika w %		130,9	106,8	97,5	93,2	70,6	97,9

Z powodu podjęcia pracy wyłączono z ewidencji w roku 1999 – 2.741 osób, tj. 261 osoby więcej niż przed rokiem. Podejmujący pracę stanowili 58,3% ogółu osób wykazywanych jako odpływ z bezrobocia i stanowili wyższy udział jak w roku poprzednim (w 1998 r. - 53,8).

Liczbę bezrobotnych, którzy zostali w latach 1996 – 1999 wyłączeni z ewidencji bezrobotnych z powodu podjęcia pracy przedstawia poniższa tabela:

Rok	1993 r.	1994 r.	1995 r.	1996 r.	1997 r.	1998 r.	1999 r.
Liczba wyłączeń z ewidencji z powodu podjęcia pracy	2.149	2.657	4.086	4.057	3.744	2.580	2.741
Udział w ogólnej liczbie wyłączeń /%/	40,1	37,9	54,6	55,6	55,1	53,8	58,3
Dynamika rok poprzedni = 100%		123,6	153,8	99,3	92,3	68,9	106,2

Stosunkowo liczną populację wśród bezrobotnych wyłączonych z ewidencji urzędu pracy stanowiły osoby, które nie potwierdziły gotowości do podjęcia pracy. Grupa ta obejmuje bezrobotnych, którzy nie stawili się w urzędzie pracy w wyznaczonym terminie. W całym roku były to 974 osoby, stanowiły one 20,7% ogółu wyłączonych z ewidencji. W porównaniu do 1998 roku liczba osób nie potwierdzających gotowości do podjęcia pracy spadła - o 29,5% (o 407 osób).

Rok	1996 r.	1997 r.	1998 r.	1999 r.
Liczba wyłączeń z ewidencji z powodu nie potwierdzenia gotowości do pracy	2.343	1.826	1.381	974
Udział w ogólnej liczbie wyłączeń /%/	32,1	26,9	28,8	20,7
Dynamika rok poprzedni = 100%		77,9	75,6	70,5

Z powodu rozpoczęcia szkolenia lub stażu wyłączono z ewidencji 409 osób, a z powodu nabycia uprawnień do zasiłku lub świadczenia przedemerytalnego 8 osób. Obie te grupy stanowiły 8,9% ogółu wyłączonych. Warto nadmienić, że w całym roku 103 osoby zarejestrowały się jako osoby uprawnione do zasiłku lub świadczenia przedemerytalnego.

Dobrowolnie ze statusu bezrobotnego zrezygnowało 111 osób, tj. o 119 osób mniej niż w 1998 r. – 2,4% ogółu wyłączeń.

Z innych przyczyn (zostali skierowani do odbycia zasadniczej służby wojskowej, zastępczej służby poborowych lub na przeszkolenie w zakresie obrony cywilnej, wyjechali na okres dłuższy niż 30 dni, nie wykazują gotowości do podjęcia pracy ze względu na chorobę przez okres dłuższy niż 6 miesięcy, a ich stan zdrowia nie rokuje powrotu do pracy, aresztowani tymczasowo) zostało wyłączonych 343 bezrobotnych.

Z danych wynika, że na obszarze działania Powiatowego Urzędu Pracy w Lesznie w 1999 r. napływ do bezrobocia był wyższy niż odpływ o 1.356 osób tj. o 22,4%. Natomiast w roku 1998 odpływ był wyższy od napływu do bezrobocia o 264 osoby.

2.2. Ocena zmian w poziomie bezrobocia na wsi

Problem bezrobocia przyjął na wsi jakościowo inny wymiar niż w miastach. Miasta dysponujące rozleglejszym rynkiem pracy stwarzają mieszkańcom większe szanse na jej znalezienie niż ma to miejsce na obszarach wiejskich.

Wieś utożsamiana jest zazwyczaj z ludnością zajmującą się rolnictwem i pracującą we własnych gospodarstwach. Tymczasem coraz większą część jej mieszkańców stanowią osoby żyjące w rodzinach nie posiadających gospodarstw rolnych.

Bezrobotni wywodzący się ze wsi to obok byłych pracowników państwowych gospodarstw rolnych oraz państwowych i spółdzielczych placówek obsługi rolnictwa (SKR, POM) również osoby dojeżdżające wcześniej do pracy w okolicznych miastach. Spadła też liczba ludności dwuzawodowej, łączącej pracę w swoim gospodarstwie rolnym z pracą poza domem.

Bezrobotni mieszkańcy terenów wiejskich to także kolejne roczniki absolwentów, którzy po ukończeniu nauki w szkole nie mogli znaleźć zatrudnienia w mieście i wrócili do rodzinnych domów. W tej sytuacji wiele osób z konieczności zajęło się pracą w rolnictwie, powiększając bezrobocie ukryte na wsi, która staje się swoistą „przechowalnią” ludzi pozbawionych możliwości podjęcia innej pracy zarobkowej.

W 1999 roku do ewidencji urzędów pracy wpisano 2.250 bezrobotnych zamieszkałych na wsi, tj. 37,2 % ogółu nowo rejestrowanych, w tym 1.078 kobiet. Jak wynika z zamieszczonej niżej tabeli napływ do bezrobocia ludności wiejskiej był wyższy w drugim półroczu.

Znacznie niższy od napływu był odpływ z bezrobocia z powodu podjęcia pracy. Pracę w analizowanym okresie podjęło 1.116 bezrobotnych mieszkańców wsi, co stanowiło 40,7% ogółu podjęć pracy w tym czasie (wskaźnik ukształtował się na poziomie wyższym niż w roku poprzednim – 34,8%).

Rejestrowane bezrobocie na wsi w 1999 roku przedstawia się następująco:

Okresy	Bezrobotni nowo zarejestrowani („napływ”)	Bezrobotni wyrejestrowani („odpływ”) z tytułu podjęcia pracy	Wskaźnik płynności Rynku pracy (w %)
Ogółem	6.054	2.741	45,3
Miasta	3.804	1.625	42,7
Wieś	2.250	1.116	49,6
w tym:			
I półrocze	977	519	53,1
II półrocze	1.273	597	46,9

Wskaźnik płynności rynku pracy (stosunek liczby bezrobotnych wyrejestrowanych w okresie sprawozdawczym z tytułu podjęcia pracy do liczby bezrobotnych zarejestrowanych w tym czasie) był nieco korzystniejszy na wsi niż w mieście.

Liczba bezrobotnych zamieszkałych na wsi wynosiła w końcu roku 1.689 osób, co stanowiło 38,3% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych (w 1998 roku – 36,3 %) i była wyższa o 57% niż w grudniu 1998 roku.

Spośród bezrobotnych mieszkańców wsi 21,9 % (369 osób) uprawnionych było do pobierania zasiłku, zaledwie 0,8 % posiadało gospodarstwa rolne. Kobiety stanowiły 61,6% bezrobotnych na wsi (1.040 kobiet).

2.3. Struktura bezrobotnych

2.3.1 Liczba zarejestrowanych bezrobotnych według płci

Cechą charakterystyczną rynku pracy województwa jest przewaga kobiet w populacji bezrobotnych, tendencja ta obserwowana jest od kilku lat. W końcu grudnia stanowiły one 62,4% ogółu bezrobotnych, co oznacza spadek w porównaniu do 1998 roku o 5,4 p-ka procentowego (67,8%).

w latach 1995 –1999

Rok	1995 r.	1996 r.	1997 r.	1998 r.	1999 r.
Liczba bezrobotnych ogółem	5.829	4.743	3.226	2.962	4.414
w tym: kobiety	3.509	3.186	2.201	2.007	2.756
Udział kobiet w ogólnej liczbie bezrobotnych (%)	60,2	67,2	68,2	67,8	62,4

Kobiety przeważają wśród bezrobotnych we wszystkich miastach i gminach / gminach powiatu, a ich udział oscyluje od 50,8% w gminie Wijewo, 57,2% w gminie Lipno, 59,3% w mieście i gminie Rydzyna, 59,8% w mieście i gminie Osieczna, 61,6% w gminie Włoszakowice 63,4% w Lesznie, 64,0% w gminie Święciechowa, do 67,5% w gminie Krzemieniewo.

Mimo wysokiego udziału kobiet w populacji bezrobotnych, w nowych rejestracjach obserwuje się równomierny rozkład rejestracji wśród kobiet i mężczyzn – mężczyźni stanowili 50% ogółu nowo rejestrowanych.

Kobiety częściej niż mężczyźni traciły pracę z przyczyn dotyczących zakładu pracy, stanowiły 70,1% tej grupy rejestrowanych w 1999 r., również w końcu roku udział kobiet wśród bezrobotnych zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładu pracy był znacznie wyższy niż mężczyzn i wynosił 80,6% ogółu pozostających w ewidencji (w roku 1998 – 76,7%).

Z dalszej analizy populacji bezrobotnych pozostających w ewidencji urzędów pracy w końcu 1999 r. wynika, że prawo do zasiłku posiadało 16,7% bezrobotnych kobiet i ponad 27,3 % mężczyzn. Kobiety przeważały wśród bezrobotnych mieszkańców wsi - 61,6% oraz wśród bezrobotnych, którzy nie przekroczyli 44 roku życia - 63,2%.

Bezrobotne kobiety charakteryzują się wyższym poziomem wykształcenia niż mężczyźni; blisko 73% osób legitymujących się wykształceniem średnim stanowią kobiety, a spośród 90 osób bezrobotnych z wykształceniem wyższym 56 osób (tj. 62,2%) to kobiety.

W populacji długotrwale bezrobotnych, kobiety zdecydowanie przeważają; stanowiły 81,6 % ogółu pozostających bez pracy powyżej 12 miesięcy, tj. o 4,9 p-któw procentowych mniej niż w końcu 1998 roku; dowodzi to poprawiającej się sytuacji kobiet na rynku pracy. Potwierdzeniem tej obserwacji może być stwierdzenie, że kobiety w równym stopniu co mężczyźni podejmują pracę. Spośród ogółu bezrobotnych podejmujących pracę kobiety stanowiły równe 50%. Uwzględniając nowe rejestracje - w których połowa to kobiety - liczbę podjęć pracy przez kobiety (w tym samym stopniu co przez mężczyzn) nasuwa się wniosek, iż przewaga kobiet wynika z faktu zastanego z lat ubiegłych. Świadczy o tym m.in. to, że na koniec 1998 r. kobiety stanowiły 67,8% ogółu bezrobotnych, a wśród podejmujących pracę większość, bo - 51,7%. Faktem jest jednak obserwowana niższa aktywność zawodowa kobiet. Często nie jest ona rezultatem wyboru, ale ograniczonych możliwości zatrudnienia, zwłaszcza po 35 roku życia.

2.3.2 Bezrobotni według wieku i poziomu wykształcenia

Mimo stopniowej poprawy w latach ubiegłych sytuacji na rynku pracy, nie udało się wyeliminować jednego z najistotniejszych zagrożeń jakim jest wysokie bezrobocie ludzi młodych. Tym trudniejsze było to zadanie w roku 1999.

Od 1990 r. osoby do 34 roku życia stanowią ok. 2/3 ogółu bezrobotnych - w końcu roku 1999 - 63,3% (w 1998 r. - 61,5%). Osoby do 24 roku życia stanowiły w tym okresie - 39,7% (w 1998 r. - 39%), w tym 26 % to absolwenci szkół ponadpodstawowych.

Rok (stan na 31 XII)	1995	1996	1997	1998	1999
Liczba osób bezrobotnych do 24 r. życia: - ogółem	2.198	1.650	1.214	1.155	1.753
w tym: liczba absolwentów	468	181	192	339	456
Udział osób do 24 roku życia w ogólnej liczbie bezrobotnych /%/	37,7	34,8	37,6	39,0	39,7

Mimo, że bezrobocie maleje w starszych grupach wiekowych, populacja osób w wieku średnim, czyli 35 - 44 lata ma jeszcze znaczny udział w ogólnej liczbie bezrobotnych - 23,6%.

W najstarszej grupie wiekowej - powyżej 45 roku życia pozostaje - 579 osób tj. 13,1% ogółu bezrobotnych. Jest to populacja stosunkowo nieliczna, ale osoby z tej grupy mają małe szanse na uzyskanie zatrudnienia.

Biorąc pod uwagę korelację dwóch cech tzn. wieku i czasu pozostawania bez pracy zauważa się, że zjawisko bezrobocia długotrwałego nasila się w najstarszych grupach wiekowych. O ile w grupie 18 do 24 lat powyżej 12 miesięcy bez pracy pozostaje 18,6% bezrobotnych, w kolejnych grupach wskaźnik ten znacznie rośnie, osiągając 29,4 % w grupie bezrobotnych od 25 do 34 roku życia, 38,2% w grupie wiekowej od 35 - 44 lat, 41,7% w grupie 45 - 54 lat oraz 42,3 % w grupie powyżej 55 lat (11 osób).

Szanse na rynku pracy zależą w ogromnej mierze od poziomu i rodzaju kwalifikacji. Im niższe wykształcenie i im węższe przygotowanie zawodowe, tym większe zagrożenie bezrobociem. Nie jest więc przypadkiem, że 69% bezrobotnych legitymuje się wykształceniem zasadniczym zawodowym i podstawowym (z tego: 40,4% wykształceniem zasadniczym zawodowym tzn. 1.784 osoby i 28,6% podstawowym, czyli 1.263 osoby). Osoby z wykształceniem wyższym to zaledwie 2% zarejestrowanych bezrobotnych (90 osób). Osoby z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym stanowią 22,2%, a z średnim ogólnokształcącym – 6,7% ogółu bezrobotnych w końcu roku.

Struktura bezrobocia według poziomu wykształcenia w roku 1999 nie odbiega zasadniczo od wskaźników w latach poprzednich i dowodzi utrwalania się tendencji do największego zagrożenia bezrobociem osób o najniższych kwalifikacjach zawodowych.

Bezrobocie długotrwałe w największym stopniu dotyczy osób bez kwalifikacji zawodowych; bez pracy powyżej 12 miesięcy pozostawało 37% bezrobotnych z wykształceniem podstawowym, oraz 28,7% - z wykształceniem ogólnokształcącym. Warto dodać, że ponad 1/3 bezrobotnych z wykształceniem zasadniczym zawodowym również „pozostaje na bezrobociu” ponad rok.

2.3.3 Bezrobotni według stażu pracy i czasu pozostawania bez pracy

Jedną z cech charakteryzujących przeszłość zawodową bezrobotnych jest staż pracy. Według stanu na koniec roku 1999 najliczniejszą grupę bezrobotnych stanowiły osoby bez stażu pracy - 1.149 osób tj. ponad ¼ ogółu bezrobotnych (26%). Drugą grupą pod względem wielkości omawianego zjawiska byli bezrobotni o stażu pracy 10 - 20 lat – 996 osób (22,6%). Stosunkowo liczną grupą bezrobotnych są też osoby ze stażem pracy 1 - 5 lat, bo 17,7% ogółu bezrobotnych, a więc osoby ze względu na doświadczenie zawodowe i wiek o potencjalnie dużych możliwościach zawodowych. Mimo, iż niższy jest odsetek osób ze stażem pracy ponad 20 lat (10,7%), jednak ta grupa osób ma relatywnie mniejsze szanse na ponowne podjęcie stałej pracy; blisko 30% z nich pozostaje bez pracy ponad 12 miesięcy.

Bezrobociem długotrwałym najbardziej zagrożone są jednak osoby ze stażem pracy 10 –20 lat - w grupie tej 36,7% pozostaje bez pracy powyżej 1 roku.

Korzystnym zjawiskiem na rynku pracy jest spadek odsetka osób długotrwale bezrobotnych. W końcu roku bez pracy powyżej 12 miesięcy pozostawało 28,7 % ogółu zarejestrowanych bezrobotnych, tj. 1.267 osób (w roku 1998 - odpowiednio: 33,0 % i 978). Jednakże spadek odsetka nie oznacza, iż zmniejszyła się liczba osób. W Lesznie i poszczególnych gminach udział osób zagrożonych długotrwałym bezrobociem wynosił: od 20,0 % w gminie Włoszakowice do 34,9% w gminie Wijewo, w pozostałych gminach: w Lipnie – 25,2%, w Rydzynie – 28,5%, w Lesznie – 28,9%, w Święciechowie -30,1%, w Osiecznej – 30,2%, w Krzemieniewie – 32,5%.

W porównaniu do roku ubiegłego w populacji bezrobotnych zmniejszył się też odsetek osób pozostających bez pracy ponad 2 lata – 14,6% (rok poprzedni – 19,3%).

Udział długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie osób bezrobotnych w latach 1995 –1999 przedstawia poniższa tabela

Rok (stan na dzień 31 XII)	1995 r.	1996 r.	1997 r.	1998 r.	1999 r.
Liczba osób bez pracy powyżej 12 miesięcy		1.597	1.213	978	1.267
w tym: liczba osób bez pracy powyżej 24 miesięcy		726	529	572	646
Udział osób pozostających bez pracy powyżej 12 m-cy w ogólnej liczbie bezrobotnych /%/	31,6	33,7	37,6	33,0	28,7
Udział osób pozostających bez pracy powyżej 24 m-cy w ogólnej liczbie bezrobotnych /%/	14,0	15,3	16,4	19,3	14,6

2.3.4 Absolwenci

W 1999 roku do Powiatowego Urzędu Pracy w Lesznie zgłosiło się 1.367 absolwentów szkół ponadpodstawowych, tj. o 195 osób (16,6%) więcej niż w roku poprzednim.

Ilość rejestrujących się w RUP / PUP w Lesznie w latach 1993 –1999 bezrobotnych absolwentów przedstawia poniższe zestawienie:

Rok (stan na dzień 31 XII)	1993 r.	1994 r.	1995 r.	1996 r.	1997 r.	1998 r.	1999 r.
Liczba rejestrujących się absolwentów	738	805	993	628	876	1.172	1.367
Różnica w porównaniu do roku poprzedniego /w osobach/		67	188	- 365	248	296	195
Dynamika w %		109,5	123,4	63,2	139,5	133,8	116,6

Rejestrowani absolwenci stanowili 22,6% ogólnej liczby rejestrujących się w tym okresie (w 1998 r. – 25,8%). Najwięcej rejestracji notowano na przełomie czerwca i lipca oraz we wrześniu.

Tak duży wzrost liczby rejestrujących jest zjawiskiem trudnym do jednoznacznej interpretacji w sytuacji, gdy absolwent nie jest uprawniony do zasiłku, a rejestracja nakłada na niego określone obowiązki. Zasadne wydaje się jednak stwierdzenie, że absolwenci coraz częściej postrzegają urząd pracy jako instytucję oferującą pomoc w poruszaniu się na rynku pracy, jako instytucję, dzięki której mogą zwiększyć

się ich szanse na rynku poprzez skierowanie na szkolenie czy staż pracy bądź ułatwiającą uzyskanie zatrudnienia.

Struktura rejestrujących się absolwentów według poziomu wykształcenia przedstawiała się następująco:

Poziom wykształcenia	L. absolw. 1998	Struktura %	L. absolw. 1999	Struktura %	Dynamika
Ogółem	1172	100	1.367	100	116,6
- wyższe	53	3,0	74	5,4	139,6
- polic. śr. zawod.	520	44,4	556	43,9	106,9
- L.O.	83	7,1	124	9,1	149,4
- zasadn. zawod.	516	44,0	606	44,3	117,4
- pozostałe			7		

Spośród ogółu absolwentów zarejestrowanych w 1999 r. (1.021 osób) blisko 3/4 dokonało rejestracji po raz pierwszy, 2,7% powróciło do ewidencji po zakończeniu szkolenia (37 osób), a 4,2% - po stażu pracy (57 absolwentów).

Zatrudnienie w 1999 roku uzyskało 656 absolwentów, czyli o prawie 13 % więcej niż w roku poprzednim (581). Pracę podjęło 48,2% absolwentów pozostających w ewidencji urzędu pracy w analizowanym roku (stan na koniec 1998 r. + nowo rejestrowani w 1999 r.). W roku ubiegłym wskaźnik ten wyniósł 42,6%

Jedną z poważniejszych trudności związanych z zatrudnianiem absolwentów jest rozbieżność między oczekiwaniami pracodawców a umiejętnościami posiadanymi przez absolwentów. Na podstawie bieżących obserwacji przypuszczać można, że popyt na absolwentów rozwijać się będzie w kierunku absolwenta przygotowanego na tyle uniwersalnie, aby posiadał on możliwość szybkiego przycuczenia się do pracy w konkretnym zawodzie.

Według stanu na dzień 31 grudnia 1999 r. w PUP w Lesznie zarejestrowanych było 456 absolwentów. Stanowili oni 10,3% ogółu bezrobotnych (w 1998 r. – 11,4 %).

Ich struktura według poziomu wykształcenia w latach 1996 – 1999 przedstawiała się następująco:

Poziom wykształcenia	Liczba absolw 1996 r.	Struktura %	Liczba absolw 1997 r.	Struktura %	Liczba absolw 1998 r.	Struktura %	Liczba absolw 1999 r.	Struktura %
Ogółem	181	100	192	100	339	100	456	100
- wyższe	12	6,6	4	2,1	19	5,6	24	5,3
- policealne śr. zawod.	90	49,7	86	44,8	124	36,6	151	33,1
- L.O.	33	18,2	21	10,9	32	9,4	53	11,6
- zasadn. zawod.	46	25,4	81	42,2	164	48,4	226	49,6
- pozostałe							2	0,4

W porównaniu do roku ubiegłego wzrósł odsetek zarejestrowanych absolwentów szkół wyższych o 0,3 p.p., LO – o 2,2 pp., zasadniczych szkół zawodowych - 1,2 p.p.; zmniejszył się udział w ogólnej liczbie absolwentów uczniów szkół policealnych i średnich zawodowych - o 3,5 p.p.

Bardzo poważnym problemem bezrobocia wśród absolwentów jest przechodzenie tej kategorii bezrobotnych do tzw. „długotrwale bezrobotnych” (zgodnie z ustawą utrata statusu absolwenta następuje po upływie 12 miesięcy od ukończenia szkoły lub uzyskania uprawnień do wykonywania zawodu). Udział absolwentów jest faktycznie wyższy niż wynika to z danych statystycznych, ponieważ absolwenci, którzy po roku od ukończenia szkoły stracili ten status, przesunięci zostali do grupy bezrobotnych dotychczas nie pracujących, bez prawa do zasiłku.

2.3.5 Zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładu pracy (w ramach tzw. zwolnień grupowych)

Pozytywną tendencją na rynku pracy był stały od kilku lat spadek udziału bezrobotnych zwalnianych z przyczyn zakładu pracy. O ile w roku 1997 udział ten wynosił 4%, to w grudniu 1998 r. - 3,9%. Natomiast w 1999 r. nastąpił po raz pierwszy od pięciu lat wzrost udziału do 5,6% tj. o 1,7 punktu procentowego.

W okresie minionego roku w urzędzie pracy zarejestrowały się 234 osoby, które zostały zwolnione z przyczyn dotyczących zakładu pracy, tj. o ponad 220% więcej niż w roku poprzednim (106 osób). Stanowili oni 3,9% ogółu osób rejestrowanych w tym okresie.

Spośród bezrobotnych zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładu pracy w roku 1999 zatrudnienie uzyskało 67 bezrobotnych, co stanowiło 2,4% ogółu podjęć pracy, w 1998 r. – 57 osób, czyli 2,2%, a w 1997 r. - analogicznie: 93 osoby i 2,5%. Bezrobotni zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładu pracy podejmujący pracę stanowili jedynie 19,1% ogółu bezrobotnych, którzy utracili pracę z przyczyn dotyczących zakładu pracy (stan na koniec 1998 r. + nowe rejestracje w 1999 r. = 350 osób).

Na koniec okresu sprawozdawczego populacja bezrobotnych zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładu pracy wynosiła 247 osób (w roku 1998 –116 osób).

Stosunkowo małe rozmiary tych zwolnień wśród bezrobotnych związane mogą być oczywiście z ograniczeniem skali tego zjawiska. Jednakże obserwacja tego zjawiska wskazuje na inne przyczyny, a mianowicie wzrost zatrudnienia na czas określony oraz w pewnym stopniu z preferowaniem przez pracodawców innego trybu rozwiązywania umów o pracę (celem uniknięcia konsekwencji finansowych związanych ze szczególnymi zasadami rozwiązywania stosunków pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy).

Zwolnień grupowych dokonano w 12 zakładach z sektora publicznego, które rozwiązały umowę o pracę ze 148 osobami oraz w 8 zakładach z sektora prywatnego, w których zwolnionych zostało 141 osób.

2.3.6 Bezrobotni zarejestrowani z prawem do zasiłku

W 1999 r. spośród nowo zarejestrowanych bezrobotnych 29,1% (1.761 osób) posiadało prawo do zasiłku (w roku 1998 – 2.343 osoby tzn. 20,9%, w 1997 r. – 2.072 osoby – 35,8%).

Z bezrobotnych rejestrujących się po raz pierwszy, prawo do zasiłku miało 23,4%, a wśród rejestrujących się po raz kolejny – 33,1%.

Liczba bezrobotnych uprawnionych do zasiłku w poszczególnych miesiącach oscylowała w granicach od 696 osób we wrześniu do 912 osób w końcu grudnia 1999 r. Średniomiesięcznie 770 bezrobotnych posiadało prawo do zasiłku.

W końcu grudnia 1999 r. w ewidencji urzędu pracy pozostawało 912 osób uprawnionych do zasiłku; stanowili oni 20,7% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych (w poprzednim roku – 20,9%). Liczba zasiłkobiorców w porównaniu do stanu na koniec 1998 r. wzrosła o 47,3% (czyli – 293 osoby) natomiast ich udział w ogólnej liczbie bezrobotnych obniżył się o 0,2 pp.

Liczbę osób uprawnionych do zasiłku na koniec okresu sprawozdawczego w latach 1995 – 1999 przedstawia poniższa tabela:

Rok (stan na dzień 31 XII)	1995	1996	1997	1998	1999
Liczba osób uprawnionych do zasiłku	3.820	2.774	1.154	619	912
Udział zasiłkobiorców w ogólnej liczbie osób bezrobotnych	65,5	58,5	35,8	20,9	20,7
Dynamika Rok poprzedni = 100%		72,6	41,6	53,6	147,3

W gminach – na koniec roku - udział zasiłkobiorców kształtował się na poziomie od 14,4% w gminie Krzemieniewo, do 34,1% w gminie Wijewo.

Miasto i gmina / gmina	Liczba bezrobotnych – ogółem	Liczba zasiłkobiorców	Udział zasiłkobiorców w ogólnej liczbie bezrobotnych
m. Leszno	2.581	516	20,0
Krzemieniewo	292	42	14,4
Lipno	187	46	24,6
Osieczna	318	63	19,8
Rydzyna	312	67	21,5
Święciechowa	322	67	20,8
Wijewo	126	43	34,1
Włoszakowice	276	68	24,6
Razem	4. 414	912	20,7

Uprawnionych do pobierania zasiłku było w końcu roku 16,7% bezrobotnych kobiet oraz 83,3% mężczyzn. W końcu roku odsetek bezrobotnych uprawnionych do pobierania zasiłku był wyższy w mieście - 59,5 % ogółu zasiłkobiiorców niż na wsi – 40,5 %.

2.3.7 liczba zarejestrowanych bezrobotnych wg gmin

Analiza terytorialnego zróżnicowania bezrobocia w układzie gmin pozwala stwierdzić, że wzrost liczby bezrobotnych w porównaniu do stanu na koniec 1998 r. zanotowano we wszystkich gminach. Największy - w gminie Włoszkowice o 59,5%,. Liczba bezrobotnych była w końcu roku najniższa w gminie Wijewo – 126 osób.

Liczbę bezrobotnych w latach 1998 – 1999 w poszczególnych gminach przedstawia poniższa tabela:

Wyszczególnienie	Liczba bezrobotnych 31 XII 1998 r.		Liczba bezrobotnych 31 XII 1999 r.		Dynamika 1998 r. = 100%
	Ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	
Leszno	1.754	1.200	2.581	1.637	147,2
Krzemieniewo	230	154	292	197	127,0
Lipno	129	76	187	107	145,0
Osieczna	243	159	318	190	130,9
Rydzyna	215	146	312	185	145,1
Święciechowa	218	147	322	206	147,7
Wijewo	96****		126	64	131,3
Włoszkowice	173	125	276	170	159,5
Razem	2.962	2.007	4.414	2.756	149,0

Udział bezrobotnych z poszczególnych miast i gmin / gmin w ogólnej liczbie bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w Lesznie obrazuje poniższe zestawienie: (wg stanu na koniec 1999 r.)

Leszno	- 58,5%
Krzemieniewo	- 6,6%
Lipno	- 4,2%
Osieczna	- 7,3%
Rydzyna	- 7,2%
Święciechowa	- 7,3%
Wijewo	- 2,6%
Włoszakowice	- 6,3%.

2.3.8. Bezrobotni według Europejskiej Klasyfikacji Działalności

Wśród populacji bezrobotnych podobnie jak w latach ubiegłych przeważają osoby, które przed zarejestrowaniem się w urzędzie pracowały zawodowo (w końcu grudnia 1999 r. – 74%, a w końcu grudnia 1998 r. – 74,9%). Większość bezrobotnych poprzednio pracujących zatrudniona była w sektorze prywatnym – 2.671 osób, co stanowi blisko 82% tej grupy bezrobotnych. W porównaniu do 1998 r. liczba osób poprzednio pracujących w sektorze prywatnym wzrosła o 917 osób; wzrósł również udział tej grupy bezrobotnych o 2,3 p.p.

Analiza struktury bezrobotnych według sekcji EKD pozwala stwierdzić, że głównymi źródłami kreacji bezrobocia tak jak w roku 1998 były: działalność produkcyjna – 27,8% (w 1998 r. - 24,7%), handel – 26,2% (w 1998 r. - 29,6%), budownictwo - 11,8% (w 1998 r. – 9,9%). Z tych trzech sekcji EKD pochodzi, tak jak w latach poprzednich, blisko 2/3 bezrobotnych.

W porównaniu do roku ubiegłego w strukturze bezrobotnych wg EKD nie zaszły istotne zmiany. Największy wzrost udziału zanotowano w odniesieniu do sekcji: działalność produkcyjna - o 3,1 p.p. Z kolei największy spadek dotyczył sekcji handel hurt., detal., naprawa pojazdów mechan. i art. gosp. dom. – o 3,4 p.p. oraz budownictwo – 1,9 p.p.

2.3.9 Bezrobotni według zawodów i specjalności

Bezrobotni zarejestrowani w urzędach pracy województwa w końcu 1999 roku najliczniej reprezentowali następujące grupy zawodowe i zawody:

Zawód	Liczba bezrobotnych
Sprzedawca	483
Krawiec, szwacz	288
Referent (ekonomiczny, finansowy, statystyczny, administracyjny)	258
Kucharz	144
Ślusarz	136
Mechanik samochodowy	112
Stolarz	103
Sprzątaczką	99
Robotnik pomocowy w przem. spoż.	75
Murarz	71
Cukiernik	71
Robotnik budowlany	70
Rolnik	50
Magazynier	45
Robotnik przy pracach prostych w przem. przetwórczym	44
Kelner	40
Pakowacz	40
Technik rolnik	38
Fryzjer damski	35
Pomoc kuchenna	35
Kierowca samochodu osobowego	35

Mechanik maszyn i urządzeń	33
Malarz-tapeciarz	33
Nauczyciel	31
Technik technologii odzieży	28
Robotnik w gospodarstwie rolnym	28
Bufetowy	28
Malarz budowlany	27
Kierowca ciągnika	26
Księgowy (ds. kosztów, rachuby płac, rozrachunków, zapasów)	25
Technik ogrodnik	25

* w tabeli wymienione zostały zawody reprezentowane przez co najmniej 25 bezrobotnych.

Duży odsetek wśród bezrobotnych stanowią osoby bez zawodu. W końcu grudnia 1999 r. takich osób było w ewidencji 465 tj. 10,5% ogółu bezrobotnych. W porównaniu do analogicznego okresu 1998 r. odsetek osób bez zawodu zmniejszył się o 2,7 p.p. jednakże liczba wzrosła o 74 osoby.

Większość wymienionych wyżej zawodów także w roku ubiegłym zaliczała się do grupy najliczniej reprezentowanych przez bezrobotnych. Znamienny jest fakt, że w zawodach, w których jest najwięcej zarejestrowanych bezrobotnych np. krawcowa i sprzedawca, jednocześnie najliczniej zgłaszane są oferty pracy. Jednak znaczna część bezrobotnych z tych grup zawodowych nie znajduje zatrudnienia, ponieważ często dzieje się tak, że kwalifikacje zawodowe i umiejętności kandydatów oraz ich wiek nie spełniają oczekiwań pracodawców. Stale brakuje natomiast ofert w zawodach rolniczych.

3. AKTYWNE DZIAŁANIA URZĘDÓW PRACY PRZECIWDZIAŁAJĄCE BEZROBOCIU I ŁAGODZĄCE JEGO SKUTKI

3.1. Pośrednictwo pracy

3.1.1 Oferty pracy

Jednym z najważniejszych czynników aktywizacji zawodowej jest sprawne i skuteczne pośrednictwo pracy.

Szanse na zwiększenie aktywności pośrednictwa uwarunkowane są pozyskaniem większej liczby ofert, skróceniem czasu ich zapełniania, a także podniesieniem trafności i skuteczności doboru kandydatów do pracy.

Osiągnięcie zamierzonego celu wymaga stałego utrzymywania i nawiązywania nowych kontaktów z pracodawcami. Duże znaczenie przywiązujemy do wizyt pośredników pracy w zakładach pracy, w trakcie których są pozyskiwane oferty pracy. W 1999 roku pośrednicy odbyli 782 wizyty w zakładach pracy (po raz pierwszy zwizytowano 129 zakładów), w trakcie których pozyskano 1.020 ofert, stanowiły one prawie 60% ogółu przyjętych ofert.

W 1999 roku do urzędu wpłynęło 1714 ofert pracy (w 1998 roku natomiast 1816) z tego 390 stanowiły oferty pracy subsydiowanej natomiast 326 ofert było skierowanych do osób niepełnosprawnych. Średnio miesięcznie urząd dysponował 143 ofertami pracy.

Liczbę ofert pracy, które zostały zgłoszone w latach 1993 – 1999 w RUP / PUP w Lesznie przedstawia poniższa tabela:

Rok	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999
Liczba zgłoszonych ofert pracy	1.086	1.580	2.229	2.516	2.291	1.816	1.714
Dynamika Rok poprzedni = 100%		145,5	141,1	112,9	91,1	79,3	94,4

Po trzy letnim wzroście liczby ofert, od roku 1997 systematycznie maleje ilość ofert pracy zgłoszonych w urzędzie pracy. Wydaje się, że o ile mniejsza liczba ofert pracy w roku 1997 - nie tylko w urzędzie, ale i na rynku - może świadczyć o stabilizacji na rynku, to w następnych latach jest raczej wynikiem pogarszającej się sytuacji na rynku wyrażanej m.in. ograniczaniem zatrudnienia.

Procent wykorzystania ofert w 1999 roku (stosunek podjęć pracy na skierowania PUP do liczby ofert zgłoszonych pracy) kształtował się na poziomie 83%; natomiast w 1998 wynosił 79%.

Blisko 47% ofert pracy zostało realizowanych w ciągu 5-ciu dni.

Oferty pracy najczęściej dotyczyły pracowników fizycznych niewykwalifikowanych oraz stanowisk robotniczych głównie w zawodach jak: sprzedawca, krawiec-szwacz, murarz, kierowca, stolarz, malarz.

Charakterystyczny jest fakt, że w zawodach najliczniej reprezentowanych przez bezrobotnych np. sprzedawca, krawcowa, kucharz zgłaszanych jest najwięcej ofert pracy. Niestety ilość ofert jest niewystarczająca, aby zapewnić wszystkim zatrudnienie. Ponadto znaczna część bezrobotnych z tych grup zawodowych nie znajduje pracy, ponieważ przygotowanie zawodowe i umiejętności praktyczne, a niekiedy ich wiek, nie spełniają oczekiwań pracodawców.

Na jedną ofertę pracy przypadało w powiecie leszczyńskim w 1999 r. średnio w 1999 roku 26 bezrobotnych, natomiast w latach poprzednich: 1998 r – 18 bezrobotnych, w 1997 r. – 20 bezrobotnych.

3.1.2 Podjęcia pracy

Ogółem w 1999 r. pracę podjęło 2.741 bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy, z tego 45,6% na skierowania wydane przez PUP. Należy podkreślić, że za pośrednictwem PUP pracę podjęło również 130 osób niepełnosprawnych poszukujących pracę.

Liczba podejmujących zatrudnienie w ciągu roku wahała się od 111 bezrobotnych w styczniu do 348 osób we wrześniu.

W latach 1993 – 1997 liczba podjęć pracy ogółem kształtowała się następująco:

Rok	Liczba podjęć pracy	Przeciętna miesięczna	Wskaźnik płynności rynku pracy *
1993	2.149	179	30,0
1994	2.657	221	39,8
1995	4.086	341	70,1
1996	4.057	338	65,3
1997	3.744	312	70,9
1998	2.580	215	56,9
1999	2.741	228	45,3

* Przez „Wskaźnik płynności rynku pracy” należy rozumieć wyrażony w procentach stosunek liczby bezrobotnych, którzy podjęli pracę w danym okresie sprawozdawczym do liczby nowo zarejestrowanych w tym okresie (definicja wg Krajowego Urzędu Pracy).

Jak wynika z przytoczonych danych liczbowych, mimo wzrostu podjęć pracy w roku 1999 obserwujemy spadek wskaźnika płynności rynku pracy.

Podobnie jak w przypadku ofert pracy od roku 1997 zauważalna jest tendencja spadkowa liczby podjęć pracy. W 1999 r. nastąpił wprowadzenie wzrostu tej liczby (o 161) jednak przy tak dużym napływie bezrobotnych jest on naprawdę niewystarczający i należy raczej mówić o zjawisku spadku podjęć pracy.

Podjęcia pracy w 1997 - 1999 roku w RUP / PUP w Lesznie

Kategoria Pracy	1997 r.		1998 r.		1999 r.	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Podjęcia pracy Ogółem	3.744	100	2.580	100	2.741	100
Praca Stała	2.180	58,2	1.340	51,9	1.031	37,6
Prace interwencyjne	294	7,9	110	4,3	166	6,1
Roboty publiczne	140	3,7	23	0,9	55	2,0
Praca sezonowa	1.120	29,9	1.102	42,7	1.474	53,8
Pożyczka – uruchomienie działalności gospodarczej	10	0,3	5	0,2	15	0,5

W 1999 r. - porównaniu do lat ubiegłych - gwałtownie spadła liczba podjęć pracy stałej. Jednakże liczba podjęć pracy stałej zmniejsza się od 1997 r. Tylko w 1999 r. zmniejszyła się ona o 23,1% w porównaniu do roku 1998 (o 14,3 punkta procentowego). W 1999 r. zdecydowanie przeważa zatrudnienie krótkotrwałe,

sezonowe, czyli zatrudnienie na czas określony. Stanowi ono 53,8% ogółu podjęć pracy, w odniesieniu do stałego zatrudnienia różnica wynosi 16,2 p.p. (tzn. 443 osoby więcej). Zjawisko to nasila się. Wynika stąd wnioski, iż pracodawcy preferują zatrudnienie na czas określony, które nie pociąga za sobą istotnych zobowiązań finansowych w przypadku rozwiązania umowy (z różnych przyczyn). Nawet obowiązek zawarcia umowy na czas nie określony – o ile jest to 3 zawarta umowa z konkretnym pracownikiem nie zmienia tej sytuacji, gdyż umowy pierwsze zawierane są na okres np. 1 roku. Zatem ewentualne roszczenia pracowników - przy braku pewności pracodawców co do kondycji ekonomicznej ich firm w najbliższej przyszłości oraz obaw czy pracownik sprawdzi się na konkretnym stanowisku pracy - (dotyczy to nie tylko osób bezrobotnych kierowanych przez urząd) są niejako barierą w wiązaniu się na stałe z zatrudnianym pracownikiem. Skłania to do stwierdzenia, że względy finansowe (konieczność wypłacenia stosownych odpraw) przeważają nad dążeniem do stabilizacji kadrowej. Być może jest to system motywowania do efektywniejszej pracy poprzez stwarzanie sytuacji niepewności dalszego zatrudnienia.

W 1999 r. podobnie jak w roku 1997 liczba osób zatrudnionych przy udziale środków Funduszu Pracy była większa niż w 1998 r. Faktem jest też, że przy większym wspieraniu form zatrudnienia środkami Funduszu Pracy większa liczba osób bezrobotnych podejmuje pracę. Szczególnie istotne jest to w sytuacji braku ofert pracy, czyli mniejszej liczbie miejsc pracy. Należy podkreślić, że rozwijanie różnych form subwencionowanego zatrudnienia okresowego ma na celu nie tylko przyrost miejsc pracy tylko w ujęciu statystycznym, ale umożliwia podtrzymywanie aktywności zawodowej bezrobotnych, co może korzystnie wpłynąć na ich szanse na rynku pracy. Np. prace interwencyjne są również formą pomocy dla pracodawców, która w konsekwencji powinna stać się czynnikiem stymulującym do tworzenia nowych miejsc pracy, do zatrudniania pracowników na stałe.

Oceniając subwencionowane zatrudnienie trzeba też zaznaczyć, że wpływ na ich organizację w sensie liczbowym ma przede wszystkim wielkość środków FP. Jednakże istotnym elementem jest również przyjęta przez PUP polityka. W 1999 r. dostosowana do realiów polityka PUP (okresowo maksymalne skracanie okresu refundacji przy dopuszczalnej kwocie refundowanych kosztów wynagrodzeń i składki na ubezpieczenie społeczne od refundowanego wynagrodzenia) przyczyniła się do większej liczby osób skierowanych do ww. form zatrudnienia.

Prace interwencyjne, roboty publiczne

W 1999 r. zatrudnienie w ramach prac interwencyjnych, robót publicznych i z tytułu udzielonych pożyczek na uruchomienie działalności gospodarczej stanowiło 8,6% ogółu podjęć pracy (w roku 1998 – 5,3%).

Do prac interwencyjnych w 1999 roku skierowano 166 osób, co oznacza wzrost zatrudnienia w ramach tej formy aktywizacji bezrobotnych w porównaniu do roku poprzedniego o 53,7% (tj. 58 osób).

Wydatki z Funduszu Pracy na tę formę aktywizacji bezrobotnych wyniosły w 1999 r. 209 tys. zł i stanowiły 14,7% ogółu wydatków na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu.

Do robót publicznych skierowano w analizowanym okresie 55 osób, tj. o 139,1% więcej niż w roku 1998 (o 32 osoby więcej). Z Funduszu Pracy przeznaczono na ten cel 139,7 tys. zł, tj. 9,8% ogółu wydatków na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu.

W 1999 r. pracę podejmowali w równym stopniu kobiety i mężczyźni - 50,0%. Korzystnym zjawiskiem w 1999 r. jest właśnie równość pod względem podjęć pracy. W poprzednich latach przewaga mężczyzn w podjęciach pracy również nie była zauważalna: w 1998 r. – mężczyźni stanowili 48,3% ogółu podejmujących pracę, w 1997 r. – 49,7%.

Wśród bezrobotnych podejmujących pracę osoby poprzednio pracujące - stanowiły 68,8%, w nieco mniejszym stopniu byli to mieszkańcy wsi (40,7%) niż miast.

3.2. Aktywizacja zawodowa absolwentów

Różnymi formami aktywizacji zawodowej z udziałem środków Funduszu Pracy objęto w 1999 r. 371 absolwentów, tj. 21,5% ogółu absolwentów pozostających w ewidencji urzędu pracy (stan na koniec 1998 + nowe rejestracje w 1999 r.).

Z uwagi na to, iż barierą w zatrudnianiu młodzieży jest często brak doświadczenia zawodowego PUP skierował w 1999 r. 155 absolwentów na staż pracy w celu nabycia praktycznych umiejętności na konkretnym stanowisku pracy. Spośród absolwentów kończących staż - 66,7% znalazło zatrudnienie.

Z uwagi na wzrastające zainteresowanie pracodawców stażami pracy odbywanymi przez absolwentów, a przede wszystkim gotowość samych absolwentów do podjęcia stażu i samodzielne poszukiwanie atrakcyjnych dla nich miejsc stażowych PUP skierował na staż w 1999 r. o 69 absolwentów więcej niż w roku poprzednim.

Należy zaznaczyć, iż absolwenci odbywający staż w zakładzie pracy (bez umowy o pracę) nie są zaliczani do osób bezrobotnych, choć absolwenci ci pobierają stypendium finansowane przez urząd pracy.

W 1999 r. wydatki z Funduszu Pracy na sfinansowanie staży wyniosły 383,8 tys. zł i stanowiły 26,9% ogółu wydatków na aktywne formy.

W celu aktywizowania absolwentów kierowano ich także do form subsydiowanego zatrudnienia. Do pracy opartej na umowie pracodawcy z PUP o refundowanie części kosztów wynagrodzenia skierowanego absolwenta (wraz ze składką na ubezpieczenie społeczne od kwoty refundacji) skierowano 162 absolwentów (w 1998 r. – 160). 94% kończących ten rodzaj pracy znalazło dalsze zatrudnienie. Na organizację tzw. umów absolwenckich wydatkowano z FP 249,3 tys. zł.

Ponadto absolwentów objęto następującymi formami aktywizacji (subwencionowanymi z Funduszu Pracy):

- 39 osób skierowano na szkolenie,
- 8 osób skierowano do prac interwencyjnych
- 4 osoby skierowano do robót publicznych
- 3 osobom udzielono pożyczki na uruchomienie działalności gospodarczej.

Ogólnie można stwierdzić, że pracę podejmowali głównie absolwenci zasadniczych szkół zawodowych oraz szkół policealnych i zawodowych. W szkoleniach uczestniczyli w równym stopniu absolwenci szkół policealnych i średnich zawodowych – 19 osób oraz zasadniczych zawodowych absolwenci zasadniczych szkół zawodowych - 19 osób. Staże pracy w zdecydowanej większości odbywali absolwenci szkół policealnych i średnich zawodowych – 93 osoby; spośród absolwentów liceów ogólnokształcących skierowano na staż 20 osób, a zasadniczych szkół zawodowych - 14.

3.3. Szkolenia

W roku 1999 działania koncentrowały się na zwiększeniu ilości osób kierowanych na szkolenia, poprawie jakości organizowanych szkoleń oraz wzroście ich efektywności.

Cele te zostały zrealizowane, zwiększyła się liczba osób skierowanych na szkolenia z 220 w 1998 roku do 255 w 1999 roku (tzn. 15,9%).

Liczba skierowanych na szkolenia w latach 1996 –1999:

Wyszczególnienie	1995 r.	1996 r.	1997 r.	1998 r.	1999 r.
Liczba osób skierowanych przez RUP / PUP na szkolenia	149	191	356	220	255
Dynamika rok poprzedni - 100%		128,2	186,4	61,8	115,9

Jak wynika z tabeli najwyższą liczbę bezrobotnych objętych tą formą aktywizacji zawodowej osiągnięto w 1997 r. Niemniej jednak przy znacznie mniejszych środkach FP niż w 1997 r. skierowano aż 255 bezrobotnych; oznacza to również wzrost w porównaniu z 1998 r. o 35 osób (tj. 15,9%).

Szkolenia organizowano w zasadzie zgodnie z potrzebami przewidywanymi w diagnozie lokalnego rynku pracy. Blisko 1/3 osób skierowanych na szkolenia w 1999 roku rozpoczęła szkolenie z inicjatywy urzędu pracy, który ogłaszał nabór na szkolenia w różnych zawodach. Odbывały się też szkolenia pod konkretne potrzeby zakładów pracy. Aż 41,2% osób skierowanych na szkolenia rozpoczęło szkolenia z uwagi na konkretne potrzeby zakładu pracy zgłoszone w PUP. Ponad ¼ szkoleń została zorganizowana dla osób, które uprawdopodobniły przyszłe zatrudnienie.

Bezrobotni uczestniczyli między innymi w następujących rodzajach szkoleń: kierowca, spawacz, obsługa kas fiskalnych, obsługa komputera, pracownik księgowości.

Liczba osób kończących szkolenia wzrosła z 203 w 1998 roku do 228 w roku 1999.

Pracę po ukończeniu szkolenia podjęło 170 osób, co oznacza efektywność –74,6%. Ze środków Funduszu Pracy przeznaczono na szkolenia 232,5 tys. zł, co stanowiło 16,3 % ogółu wydatków na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu.

W 1998 r. wydatki szkoleniowe wynosiły 18,9% przy kwocie 252,7 tys. zł. W poprzednich latach środki na szkolenia były znacznie mniejsze, ich udział w ogólnym limicie FP na aktywne programy przeciwdziałania bezrobociu był także niższy niż w latach 1998 i 1999.

3.4. Tworzenie nowych miejsc pracy w ramach udzielonych pożyczek

W 1999 r. Powiatowy Urząd Pracy udzielił 15 bezrobotnym pożyczki na uruchomienie działalności gospodarczej w łącznej kwocie 156.200 złotych. Działalność podejmowana przez bezrobotnych koncentruje się w dziedzinie usług i handlu.

W porównaniu do roku poprzedniego nastąpił wzrost liczby udzielonych pożyczek o 300% (15 pożyczek).

Ponadto udzielono 1 pożyczkę pracodawcy w kwocie 60.000 zł na utworzenie 3 miejsc pracy. W roku ubiegłym nie udzielono żadnej pożyczki zakładom pracy.

3.5. Poradnictwo zawodowe, klub pracy

3.5.1 Poradnictwo zawodowe

Poradnictwo zawodowe polega na udzielaniu pomocy bezrobotnym i innym osobom poszukującym pracy pomocy w wyborze odpowiedniego zawodu i miejsca zatrudnienia oraz pracodawcom w doborze kandydatów do pracy na stanowiska wymagające szczególnych predyspozycji psychofizycznych.

Poradnictwo zawodowe świadczone jest w formie porad indywidualnych lub grupowych przez doradcę zawodowego.

W 1999 r. poradnictwo zawodowe w Powiatowym Urzędzie Pracy w Lesznie koncentrowało się na świadczeniu pomocy bezrobotnym i innym osobom poszukującym pracy, mającym trudności w wyborze zatrudnienia, zawodu lub kierunku szkolenia bądź w poruszaniu się na rynku pracy.

W okresie sprawozdawczym doradca zawodowy w PUP w Lesznie przeprowadził 705 indywidualnych rozmów doradczych z 505 osobami. W okresie tym również doradca objął poradami grupowymi 1312 osób.

W porównaniu do roku 1998 nastąpił wzrost liczby porad indywidualnych: z 635 dla 396 osób do 705 dla 505 osób w roku 1999.

Pomocą w formie porad indywidualnych lub grupowych objęto 3,9% średniorocznej liczby bezrobotnych zarejestrowanych w PUP.

Porady grupowe dla osób bezrobotnych dotyczyły przede wszystkim kandydatów na szkolenia oraz absolwentów. Natomiast indywidualnymi poradami obejmowane były osoby długotrwale bezrobotne.

Powiatowy Urząd Pracy w Lesznie udostępnia także informację zawodową dla różnych grup osób w formie materiałów pisemnych, audiowizualnych oraz komputerowej bazy danych o zawodach w Sali Informacji Zawodowej.

Z sali tej - 1999 r. - skorzystały w indywidualnie 302 osoby. Zostały w niej zorganizowane również 23 spotkania, w których uczestniczyły 272 osoby.

3.5.2 Klub pracy

Klub Pracy w Lesznie działa od października 1993 roku. Zajęcia w klubie pracy przeznaczone są przede wszystkim dla bezrobotnych napotykających trudności w uzyskaniu zatrudnienia. Klub ten działa na zasadzie dobrowolności uczestnictwa.

Powiatowy Urząd Pracy przygotowuje i udostępnia nieodpłatnie uczestnikom zajęć materiały informacyjne i podręczniki, a także artykuły piśmienne niezbędne do realizacji programu klubu pracy.

W 1999 roku w zajęciach organizowanych przez lidera Klubu Pracy wzięło udział 276 osób w tym 215 kobiet. Zajęcia ukończyło 271 osób.

Wśród uczestników zajęć przeważali absolwenci szkół ponadpodstawowych: 76 - zasadniczych szkół zawodowych, 73 - szkół średnich oraz 1 - szkoły wyższej. Klub Pracy – w ramach ogólnopolskiego programu „ABSOLWENT 99”- przygotowywał absolwentów do samodzielnego, aktywnego i efektywnego poszukiwania pracy. W okresie do 3-ch miesięcy po ukończeniu zajęć w Klubie Pracy 49 absolwentów uzyskało zatrudnienie.

3.6. Wydatki z Funduszu Pracy na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu

W strukturze wydatków z Funduszu Pracy w 1999 r. – podobnie jak w latach poprzednich - nadal pozycją dominującą były zasiłki dla bezrobotnych. W związku ze wzrastającą liczbą osób uprawnionych do pobierania zasiłku w 1999 r. nastąpił znaczny wzrost wydatków na ten rodzaj działania osłonowego realizowanego przez urząd pracy. Podobne tendencje wzrostowe obserwowane są w przypadku zasiłków i świadczeń przedemerytalnych (podwojenie wydatków z 1998 r.). Niepokojący jest spadek zarówno wielkości jak i udziału wydatków z Funduszu Pracy na aktywne formy przeciwdziałaniu bezrobociu oraz na przygotowanie zawodowe młodzieży.

W porównaniu do roku 1998 można zaobserwować:

- wzrost udziału wydatków na zasiłki dla bezrobotnych o 4,7 p.p.
- wzrost udziału wydatków na zasiłki i świadczenia przedemerytalne o 4,3 p.p.
- spadek udziału wydatków na przygotowanie zawodowe młodzieży o 5,3 p.p.
- spadek udziału wydatków na aktywne formy przeciwdziałaniu bezrobociu o 3,7 p.p.

Wydatki Funduszu Pracy na sfinansowanie zadań określonych w przepisach o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu w latach 1995 – 1999 kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	Wydatki z Funduszu Pracy (w tys. zł)				
	1995 r.	1996 r.	1997 r.	1998 r.	1999 r.
Zasiłek dla bezrobotnych	9.943,6	11.498,0	7.724,6	2.703,3	3.599,1
Przygotowanie zawodowe młodzieży	1.384,2	1.715,8	1.867,6	1.883,2	1.858,0
Zasiłki i świadczenia przedemerytalne			279,6	386,8	789,7
Aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu	1.506,6	1.487,7	1.878,7	1.335,1	1.325,0
Pozostałe wydatki	24,0	64,1	59,0	32,6	42,2
Ogółem	12.858,4	14.756,6	11.809,5	6.341,0	7.614,0

Struktura (%) wydatków Funduszu Pracy w latach 1995 –1999

Wyszczególnienie	Struktura wydatków z Funduszu Pracy (w %)				
	1995 r.	1996 r.	1997 r.	1998 r.	1999 r.
Zasiłek dla bezrobotnych	77,3	77,9	65,4	42,6	47,3
Przygotowanie zawodowe młodzieży	10,8	11,5	15,8	29,7	24,4
Zasiłki i świadczenia przedemerytalne			2,4	6,1	10,4
Aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu	11,7	10,2	15,9	21,1	17,4
Pozostałe wydatki	0,2	0,4	0,5	0,5	0,5
Ogółem	100	100	100	100	100

Wydatki z Funduszu Pracy na poszczególne aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu w latach 1995 - 1999 obrazuje poniższa tabela:

Wyszczególnienie	1995 r.	1996 r.	1997 r.	1998 r.	1999 r.
Wydatki na aktywne programy - ogółem	1.506,6	1.487,7	1.878,7	1.335,1	1.325,0
z tego:					
1. prace interwencyjne	846,2	530,5	626,5	314,7	209,0
2. roboty publiczne	202,5	213,7	465,9	143,6	139,7*
3. szkolenia	97,2	201,9	212,2	252,7	227,3
4. aktywiz. zawod. absolwent.	250,8	468,6	482,1	580,6	535,5
5. pożyczki	109,9	73,0	92,0	43,5	213,2

* do limitu robót publicznych doliczono koszt dojazdów osób bezrobotnych skierowanych do zatrudnienia w ramach robót publicznych

Struktura wydatków z Funduszu Pracy / w %/ na aktywne programy przeciwdziałania bezrobociu w latach 1995 – 1999:

Wyszczególnienie	1995 r.	1996 r.	1997 r.	1998 r.	1999 r.
Wydatki na aktywne programy	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Ogółem					
z tego:					
1. prace interwencyjne	56,2	35,7	33,3	23,6	15,8
2. roboty publiczne	13,4	14,4	24,8	10,7	10,5
3. szkolenia	6,4	13,6	11,3	18,9	17,2
4. aktywiz. Zawod. absolwent.	16,7	31,5	25,7	43,5	40,4
5. pożyczki	7,3	4,9	4,9	3,3	16,1

Wydatki z Funduszu Pracy na poszczególne aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu w 1999 - w porównaniu do roku 1998 - obrazuje poniższa tabela:

Wyszczególnienie	Wydatki /w tys. zł/		Dynamika 1998 r. =100%
	1998 r.	1999 r.	
Wydatki na aktywne programy - ogółem	1.335,1	1.325,0	99,2
z tego:			
1. prace interwencyjne	314,7	209,0	66,4
2. roboty publiczne	143,6	139,7	97,3
3. szkolenia	252,7	227,3	90,0
4. aktywiz. zawod. absolwent.	580,6	535,8	92,3
5. pożyczki	43,5	213,2	490,1

W porównaniu do 1998 roku wydatki na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu w roku 1999 uległy zmniejszeniu o 0,8%.

Największy wzrost odnotowano w zakresie wydatków na pożyczki, co związane było między innymi ze wspieraniem małej przedsiębiorczości.

Należy zaznaczyć, iż podane wydatki na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu nie uwzględniają wydatków na składkę na ubezpieczenie społeczne od stypendiów i dodatków szkoleniowych; stąd wydatki np. w roku 1999 wyniosły 1.325 tys. zł, natomiast ogólny limit na aktywne formy – 1.427 tys. zł.

3.7. Działania na rzecz osób niepełnosprawnych

W końcu grudnia 1999 r. w PUP w Lesznie zarejestrowane były 123 osoby niepełnosprawne. (w tym 77 kobiet), czyli o 42 osoby więcej (tj. 51,9%) niż w grudniu 1998 r. . Stanowili oni 2,8% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych tj. o 0,1 p.p. niż w roku poprzednim.

W roku 1999 w Powiatowym Urzędzie Pracy w Lesznie zarejestrowały się 124 osoby bezrobotne niepełnosprawne (w tym 63 kobiety),

W celu zwiększenia szans osób niepełnosprawnych na uzyskanie pracy przeszkolono 4 bezrobotne osoby niepełnosprawne.

Wydatki z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

L.p.	WYSZCZEGÓLNIENIE	Wykonanie w 1999	
	W.A.Z.O.N II	Liczba osób	Kwota w zł
	Szkolenie osób niepełnosprawnych aktualnie zatrudnionych, zgłaszających zamiar zdobycia nowego zawodu lub podniesienia kwalifikacji zawodowych	1 os.	825
	Szkolenie osób niepełnosprawnych w okresie pobierania przez nią renty szkoleniowej	1 os.	906
RAZEM		2	1.731
	Szkolenia bezrobotnych osób niepełnosprawnych lub poszukujących pracy nie pozostających w zatrudnieniu	8 os.	4.360
	Zobowiązania z tytułu umów zawartych w 1998 r.	2 os.	1.200
RAZEM			5.560
	Tworzenie i funkcjonowanie poradnictwa zawodowego dla osób niepełnosprawnych		3.821

Rynek pracy powiatu leszczyńskiego charakteryzowały w 1999 roku następujące zjawiska:

1. Gwałtowny wzrost liczby bezrobotnych w porównaniu do grudnia poprzedniego roku o 49%. Wzrost stopy bezrobocia z 6,1% w 1998 r. do 8,5% w 1999 r.
2. Duży wzrost liczby nowych rejestracji (o 1.519 osób) przy jednoczesnym spadku liczby wyłączeń z ewidencji (o 101 osób).
3. Niewielki wzrost (o 161) liczby podjęć pracy przez bezrobotnych. Stanowili oni 58,3% ogółu wyłączonych z ewidencji; wzrost udziału podjęć pracy w wyłączeniach o 4,5 pp. W porównaniu do 1998 r.
4. Spadek o 29,5% liczby osób nie potwierdzających gotowości do podjęcia pracy. Stanowili oni 20,7% ogółu wyłączonych z ewidencji.
5. Nieznaczny spadek udziału zasiłkobiorców w populacji bezrobotnych – o 0,3 p.p. - z 20,9% w 1998 roku do 20,6% w roku 1999.
6. Spadek udziału kobiet w populacji bezrobotnych do 62,4%. 50% bezrobotnych podejmujących pracę stanowiły kobiety. Większe zagrożenie kobiet bezrobociem długotrwałym – 81,6% populacji poszukujących pracy ponad 12 miesięcy to kobiety.
7. Wzrost udziału bezrobotnych zwalnianych z przyczyn dotyczących zakładu pracy z 2,2% w 1998 r. do 2,4% w 1999 r.
8. Spadek udziału absolwentów szkół ponadpodstawowych w ogólnej liczbie bezrobotnych z 11,4% w 1998 r. do 10,3% w roku 1999. Jednocześnie wzrost liczby zarejestrowanych absolwentów - o 195 osób. Przewaga wśród bezrobotnych absolwentów osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym.
9. Wzrost liczby i odsetka bezrobotnych wywodzących się ze wsi. W końcu roku stanowili 38,3% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych (1.689 osób). Bezrobotni z tej grupy cechują się nieco mniejszą aktywnością zawodową niż mieszkańcy miast. Blisko 40% bezrobotnych mieszkańców wsi posiada prawo do zasiłku. Kobiety stanowią blisko 61,6% ogółu bezrobotnych na wsi, ich udział w porównaniu do roku poprzedniego spadł o 6 p.p.
10. Nadal wysokie zagrożenie bezrobociem ludzi młodych - osoby do 34 roku życia stanowią 63,3% ogółu bezrobotnych. W stosunku do 1998 r. nastąpił wzrost o 1,8 p.p.
11. Spadek udziału osób zagrożonych bezrobociem długotrwałym: ponad rok do 28,7%, ponad 2 lata do 14,7%; w 1998 r. odpowiednio 33% i 19,3%
12. Dominujący udział w populacji bezrobotnych osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym - 40,4% ogółu bezrobotnych i podstawowym – 28,6% .
13. Ze względu na staż pracy najliczniejszą grupą bezrobotnych są osoby o stażu od 10 do 20 lat – ponad 22%. Drugą pod względem wielkości omawianego

zjawiska byli bezrobotni ze stażem pracy 1 - 5 lat - blisko 18,0% ogółu bezrobotnych.

14. Większość bezrobotnych poprzednio pracujących zatrudniona była w sektorze prywatnym (74%), a głównymi źródłami kreacji bezrobocia były: działalność produkcyjna – 27,8%, handel – 26,2%, budownictwo – 11,8%.
15. Spadek liczby ofert pracy zgłaszanych do urzędu pracy; w całym roku do urzędu wpłynęło 1.714 ofert pracy, tj. o 102 mniej niż w 1999 r. Na jedną ofertę pracy przypadało w ciągu roku średnio 26 bezrobotnych, w roku poprzednim - 18.
16. Wzrost liczby bezrobotnych objętych aktywnymi formami przeciwdziałania bezrobociu ogółem o 207 osób tzn. o 34,4% : w zakresie szkoleń - o 12,7%, prac interwencyjnych – 53,7%, robót publicznych – 139,1%, pożyczek - 220%.
17. Wzrost liczby porad zawodowych udzielanych bezrobotnym z 750 w 1998 r. do 815 w roku 1999.

Podsumowanie

W roku 1999 na rynku pracy po okresie tendencji spadkowych w minionych latach nastąpił gwałtowny wzrost w zakresie liczby bezrobotnych i stopy bezrobocia.

Zmiany zachodzące na rynku pracy w 1999 r. kształtowały się z jednej strony pod wpływem zwiększonego tempa nowych rejestracji, a z drugiej - zmniejszonego odpływu z bezrobocia.

Oceniając skalę wzrostu bezrobocia uwzględnić trzeba wpływ na to zjawisko zarówno wdrażanych reform: ustrojowej państwa, ubezpieczeń społecznych i służby zdrowia jak również sytuacji gospodarczej kraju, zwolnień z zakładów pracy (w tym zwolnień grupowych)

Zgodnie z obowiązującymi od 1 stycznia 1997 r. zasadami prowadzenia statystyki rynku pracy, do bezrobotnych nie zaliczano osób, które rozpoczynały szkolenie lub staż pracy oraz osoby zarejestrowane – uprawnione do zasiłku lub świadczenia przedemerytalnego, stąd stan liczby bezrobotnych na koniec roku – 4.414 osób – jest pomniejszony o ww. osoby (295 osób).

Po okresie znacznego wzrostu liczby podjęć pracy od roku 1998 nastąpiło wyhamowanie tej tendencji. W roku 1999 podjęcia pracy przez osoby zarejestrowane w urzędzie utrzymały się na poziomie niewiele wyższym (2.741 osób) niż w roku poprzednim (2.580 osób).

Szczególnie niekorzystny jest fakt, że zmniejszenie liczby podjęć pracy jest jeszcze większe po odliczeniu form zatrudnienia subsydiowanego przez urząd pracy (prace interwencyjne, roboty publiczne). W roku 1999 stanowiły one - 8,1%.

Mała liczba podjęć pracy jest oczywiście konsekwencją mniejszej liczby ofert pracy. Mimo sygnalizowanych wyżej problemów obserwowano na rynku pracy tendencje pozytywne: wzrastający udział kobiet, a także bezrobotnych mieszkańców wsi wśród osób podejmujących pracę.

Wystąpiły niewielkie, ale korzystne zmiany w strukturze bezrobotnych – zmniejszający się udział bezrobotnych absolwentów w ogólnej liczbie bezrobotnych, mniejszy udział kobiet, spadek odsetka osób zagrożonych bezrobociem długotrwałym. Niemniej jednak spadek odsetka najczęściej nie oznacza zmniejszającej się liczby tych populacji w porównaniu do roku poprzedniego, a wręcz przeciwnie.

Znacznie wzrosła liczba bezrobotnych objętych programami aktywnego przeciwdziałania bezrobociu. W całym roku w różnych formach subsydiowanych z Funduszu Pracy uczestniczyło 809 osób, tj. o 34,3% więcej niż w roku 1998 (602 osoby).

Preferowano rozwiązania najbardziej efektywne zarówno pod względem ekonomicznym jak i zatrudnieniowym, dotyczy to zwłaszcza szkoleń prac interwencyjnych i umów absolwenckich.

Wskaźniki efektywności mierzone liczbą zatrudnionych po ukończeniu poszczególnych programów kształtowały się w przybliżeniu na poziomie 72,7% dla prac interwencyjnych, 94% - umów absolwenckich, 74,6% - szkoleń, 66,7% - absolwenckich staży pracy, ponad 50% - robót publicznych.

Rosła liczba osób korzystających z poradnictwa zawodowego - pomocą w formie porad indywidualnych lub grupowych objęto 3,9% średniorocznej liczby bezrobotnych zarejestrowanych w urzędzie pracy.

Realizowano również programy aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych - obok finansowania rent szkoleniowych*** dla inwalidów, osoby te obejmowane były szkoleniami.

Do zjawisk negatywnych występujących nadal na rynku pracy powiatu zaliczyć należy dominujący udział w populacji bezrobotnych osób z wykształceniem zawodowym i podstawowym. Nie udało się też opanować tendencji do utrwalania bezrobocia w najmłodszych grupach wiekowych - aż 39,7% wynosi w populacji bezrobotnych udział osób, które nie przekroczyły 24 roku życia. Rośnie również odsetek osób zwalnianych z przyczyn dotyczących zakładu pracy.

Aktywizacja zawodowa tych grup pozostaje więc nadal ważnym problemem społecznym i ekonomicznym.

W celu przeciwdziałania bezrobociu, Powiatowy Urząd Pracy w Lesznie oprócz realizacji programów aktywizujących poszczególne grupy bezrobotnych, podejmował działania na rzecz doskonalenia procedur realizacyjnych pośrednictwa, doradztwa i szkoleń. Kontynuowano też prace mające na celu doskonalenie form i metod świadczonych usług oraz objęcie programami większej liczby klientów urzędu pracy.

Bezrobocie nadal – podobnie jak w latach poprzednich - pozostało istotnym elementem sytuacji społeczno - gospodarczej, jednakże w 1999 r. faktem jest wzrost, a nie jak dotychczas spadek, poziomu tego zjawiska w powiecie leszczyńskim.

Należy jednak zauważyć, że ze względu na trwający jeszcze proces restrukturyzacji gospodarki dalsza poprawa na rynku pracy wymagać będzie nadal konsekwencji i zdecydowanego współdziałania wszystkich partnerów, tj. pracodawców, samorządów i administracji rządowej. Aktywność w tym zakresie jest podstawowym warunkiem skutecznego uruchamiania i wykorzystania instrumentów ekonomiczno - finansowych dla ograniczania bezrobocia.

Ponieważ na okres najbliższych 5 - ciu lat prognozowany jest w Polsce znaczny wzrost zasobów pracy, co będzie skutkiem wchodzenia w wiek aktywności zawodowej wyżu demograficznego z przełomu lat siedemdziesiątych i osiemdziesiątych, najważniejszym elementem strategii działania wszystkich uczestników rynku pracy stanie się problem zagospodarowania zwiększonej liczby ludności w wieku produkcyjnym. Skuteczne jego rozwiązywanie wymagać będzie zastąpienia działań na rzecz przeciwdziałania skutkom bezrobocia, polityką walki z przyczynami i czynnikami generującymi bezrobocie. Oznacza to konieczność przyjęcia aktywnej polityki tworzenia miejsc pracy.

Okresy	Nowo zarejestrowani bezrobotni „napływ”	w tym kobiety	Bezrobotni wyrejestrowani „odpływ”	w tym		Wskaźnik płynności rynku pracy w %
				kobiety	podjęcia pracy	
Ogółem	6.054	3.025	4.698	2.327	2.741	45,3
Miasta	3.804	1.947			1.625	42,7
Wieś	2.250	1.078			1.116	49,6
w tym:						
I półrocze		437			519	53,1
II półrocze	977	641			597	46,9
	1.273					

3.4.2 Zajęcia aktywizujące bezrobotnych

W roku 1999 kontynuowano aktywizację bezrobotnych w formie warsztatów, głównie dla absolwentów oraz grup bezrobotnych posiadających wystarczające kwalifikacje, lecz niską motywację do podjęcia pracy. W zajęciach uczestniczyły -

Strukturę bezrobotnych według sekcji EKD przedstawia poniższa tabela:

Wyszczególnienie	Liczba bezrobot. stan na 30.12.98r.	Struktura %	Liczba Bezrobot. Stan na 31.12.99	Struktura %	Zmiany w strukturze w porów. do 1998 r.
Rolnictwo, Łowiectwo, Leśnictwo					
Rybołówstwo, Rybactwo					
Górnictwo i Kopalnictwo					
Działalność produkcyjna					
Zaopatrywanie w energ. elektr. gaz i wodę					
Budownictwo					
Handel hurt. detal. napr. poj. mech. i art.gos.d.					
Hotele i Restauracje					
Transport gosp. magaz. i łączność					
Pośrednictwo Finansowe					
Obsług. Nieruch. wynajem i prow. interesów					
Admin.Publ., Obrona Narodowa i					
gwarantowana prawnie opieka socjalna					
Edukacja					
Ochrona Zdrowia i Opieka Społeczna					
Pozostała działaln.usługowa, komunalna					
socjalna i indywidualna					
Gospodarstwa domowe zatrudn. pracown.					
Organizacje i Zespoły międzynarodowe					
Działalność niezidentyfikowana					
Razem poprzednio pracujący					
Dotychczas nie pracujący					
Ogółem					